

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 305. Apud quem conjugum manere debeant, & cujus expensis educandi Filii facto divortio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

tuere, si deprehendat sententiam divortii, utpote latam ex falsa præsumptione, fuisse nullam; cum ea non potuerit transire in rem judicatam. Castrop. *l. c. n. 6.* cum communi, qui idem esse affirmat de eo, qui ipse quoque ante sententiam divortii commisit adulterium; unde spoliatus, si de nullitate sententiæ aliunde constaret, posset nullo petito beneficio restitutionis contra illam reclamare, & Juxta annuere debet. Si autem de errore sententiæ aliunde non constet, petito beneficio restitutionis ex clausula generali: si quæ mihi iusta causa subest. *L. 1. §. fin. ff. ex quibus caus. major.* quod beneficium ei necessariò concedendum, ut Gutt. *de juram. p. 3. n. 8.* Cavall. *in qq. pract. q. 542. n. 3.* Extenditur responsio, ita ut procedat, licet is, in cuius favorem divortium celebratum, sit initiatus Ordinibus, aut professionem fecerit, cogendus adhuc sit, cum conjugate spoliato habitare, utpote cuius juri quæsitio illa statim mutatio præjudicare non potest. D. Thom. *l. c. Sylv. v. divortium. q. 21. num. 24.* Sanch. *L. 10. d. 9. n. 9.* Ponc. *L. 9. c. 20. n. 2.* Castrop. *n. 7.* quin &, licet non repetatur à conjugate spoliato, poterit ipse secluso scandalo religionem deserere, utpote cuius professio fuit nulla, nimirum obstante debito conjugali, cui obstrictus erat Sanch. Ponc. Castrop. *LL. cit.* His non obstante Trid. *sess. 25. de regul. c. 19.* damnante Apostatas, qui ex quacunque causa habitum dimitunt; cum intelligendum sit de iis, qui sponte habitum dimitunt, non de his, qui ex obligatione id faciunt, qualis est conjugatus, qui ex obligatione conjugii habitum dimittit. Ponc. Castrop. *LL. cit.* Quamvis autem, dum uterque conjux credens, divortium esse legitime factum, mutavit statum, Sanch. *cit. d. 9. n. 23.* putet, neutrum posse alterum repetere; eò quòd is, in cuius favorem factum divortium, ingrediens religionem, vel ordines assumens cessit, quantum in se est, juri exigendi debitum, quæ cessione facta, alter quoque ingrediens religionem nullam ei facit injuriam, ac ita tenet professio. Contrarium tamen, nempe neutrius professionem valere, & quemlibet posse alterum repetere, sentit Castrop. *n. 8.* citans Rosell. *v. divortium. n. 2.* Asterium. *L. 8. p. 2. tit. 34. a. 2. q. 5.* eò quòd spoliantis professio, utpote facta sine legitimo spoliati assensu, nulla est, ac si sententia divortii, utpote nulla, non fuisset lata; adeoque & professio spoliati nulla sit; quia facta in præjudicium spoliantis integrum jus conjugale retinentis, cui ex errore cessit, ideoque nec cedere potuit.

4. Resp. Quartò: Si post sententiam divortii latam, antequam tamen hæc transierit in rem judicatam, eò quòd appellatum, vel necdum elapsu in tempus aliàs concessum ad appellandum, vel etiam si lata adversus minorem, qui beneficio restitutionis uti potest, innocens quoque incideret in adulterium, absque dubio debere illum reconciliari conjugidimisso, nec posse, etiam si adulterium sit occultissimum, prosequi divortium; cum æquè reus sit, & delicta compensata sint, tenent Sanch. *cit. d. 9. n. 30. in fine.* Ponc. *L. 9. c. 20. n. 3.* Castrop. *n. 9.* Laym. *n. 14.* qui tamen hanc adjicit exceptionem: modò etiam alter paratus sit se emendare. Si verò admissum adulterium, postquam sententia divortii transiit in judicatum, adeoque postquam plene absolutus fuerat à societate thori & habitationis, non esse adhuc obligatum in conscientia reconciliari dimisso, eumque reassumere, tradunt cum D. Thom. *l. c. a. 6. ad 4.* & Abb. *in c. tua fraternitas. de adultr. n. 4.* Henriq. *L. 11. c. 17. n. 3.* Sanch. *cit. d. 9. à*

n. 30. Laym. *l. c.* citans insuper Mol. *d. 7. § 7. tr. 3. d. 95. n. 5.* Coninck. *d. 35. du. 2. n. 13.* alique plures gravestam Theologi, quam Canonista. Quamvis dicant iidem AA. reconciliandos illos esse officio Judicis, si periculum incontinentiæ subsit. Fundamenta hujus sententiæ vide apud Castrop. *cit. §. 6. n. 10.* Nihilominus contrarium sentit ipse Castrop. *n. 11.* citans Gl. *in c. ex literis. h. t. D. Antonin. 3. p. tit. 1. c. 21. §. 6.* Nav. *L. 1. consil. conf. 1. de divort. n. 2.* Ponc. *L. 9. c. 20.* & alii plures apud Sanch. *l. c. n. 17.* censentem, hanc quoque sententiam esse valde probabilem. Fundamentum illius est, quòd sententia divortii ob adulterium ab altero conjugate commissum non concedit innocenti jus ab eo discedendi, sed jus naturale, quòd ex adulterio acquisivit, declarat, ut eo publicè uti possit; sed jus hoc innocenti acquiritur, dum innocens est; ergo factò eò jam etiam nocente, cessat illud jus; adeoque obligatus est ei reconciliari, sicut ad hoc obligaretur, si adulterium ante latam sententiam commisisset, redeunte nimirum ista obligatione, quæ desierat, quamdiu innocens remanebat; quemadmodum servitus semel extincta non redit, nisi ex nova causa denuo contrahatur, uti contingit, dum servus manumissus denuo iusto bello capitur. Sed neque huic sententiæ obstare videtur, quòd sententia lata divortii in odium rei, & in favorem innocentiæ jam semel transierit in rem judicatam; transiit enim in rem judicatam rebus in eodem statu permanentibus, secus, dum innocens factus quoque est reus; & hanc conditionem tacitè in sententia divortii imbibit, ait Castrop. eò quòd contractus matrimonialis jure naturali exigat, ne innocens à nocente discedat, nisi dum manserit innocens. Sic quoque, quòd semel rectè definitum est, etsi retractari nequeat, rebus & causis, ex quibus definitum, sic stantibus, potest tamen ex nova causa superveniente retractari. Quamvis dicat Castrop. hanc non tam esse dicendam prioris sententiæ retractionem, quam novam decisionem. Item licet exceptio rei judicate nocenti obset, quòd minus in dubium revocare possit sententiam latam; non tamen obstat, quòd minus ob supervenientem novam causam litem intenter, & novam sententiam exigat. Ac denique sententia divortii lata impedire nequit, quòd minus adulterium postmodum ab innocente commissum nocenti seu dimisso sit injuriosum; cum sententia lata licet, eximat innocentem à redditione debiti, & mutua cohabitatione, non tamen eximat à debito, quo omnis conjugatus attingitur non commiseri aliis; foveret enim aliàs crimina. Quòd si tamen post sententiam latam, quæ transiit in rem judicatam, innocens sacros Ordines suscepit, vel religionem ingressus est, & dein adulterium committat, uxori nequaquam reddendus est; eò quòd jus, quòd Ordo & Religio validè & legitime suscepti acquisiverunt, non possit proprio delicto infringi. Castrop. *num. 13.* Ponc. *L. 9. c. 20. num. 7.* Con. *d. 35. du. 2. num. 16.* Secus, si religionem ingressus, antequam sententia transiit in rem judicatam.

Quæst. 305. Apud quem conjugum manere debeant, & cujus expensis educendi filii factò divortio.

1. R Esp. Primò: Jure antiquo codicis spectabat ad Judicem arbitrari, apud quem solus dissoluto matrimonio alenda, regulariter autem arbitrabatur Judex, *L. nec filium. c. de parria, potest.*

potest; primo triennio prolem alendam apud matrem, ac deinceps apud patrem. Jure verò civili novo authenticarum constitutum, ut, si pater causam dedisset divortio, proles communes utriusque conjugum alentur expensis patris apud matrem, dum hæc ad secundas nuptias non transit; (ubi notandum, loqui illa jura de divortio factò etiam quò ad vinculum conjugale, quod permittebatur quandoque ex causa maximè adulterii; uti & hodieum Græci ob eam causam permittunt transire ad secundas nuptias, recte Bellarm. de mat. c. 15. ad initium, errore hoc correcto per Ecclesiasticam juraque ecclesiastica) & è contra, si causa divortii fuisset mater, apud patrem expensis matris, nisi fortè pater minùs idoneus esset ad alendas & educandas proles, tunc enim apud matrem locupletem educendæ. *Amb. si pater. divortio factò, apud quem liberi morari & educari debent.* Atque generale est illud, quòd liberi apud patrem innocentem expensis partis nocentis ali & educari debeant; adeoque non minùs apud patrem innocentem expensis matris nocentis, quàm apud matrem innocentem expensis patris nocentis; eò quòd, cum mater sit correlativum patris, & quòd dispositum de uno correlativo, etiam dispositum censeatur de altero, dum eadem militat ratio, quæ in præsentem est culpa delinquentis inducens obligationem hanc alendi propriis expensis prolem, longè diversam ab obligatione, quæ aliàs jure communi inest parentibus, nempe ut mater solo triennio teneatur præbere alimenta filio, ac deinceps pater. *L. Nescimus. L. si quis à liberis. ff. de liber. agnos. hoc, inquam, pro ut cit. Amb. textus indicat, ternas patitur limitationes.* Prima, quòd etsi pater dederit causam divortii, dum tamen mater innocens transit ad secundas nuptias, non apud hanc, sed apud eum, quem Judex arbitrabitur, expensis patris, si dives est, alenda est. *Castrop. l. c. p. 6. §. 10. n. 3. citato Sanch. L. 10. d. 20. n. 4.* Secunda, si pater innocens est pauper, adeoque minùs ad hoc idoneus, & mater nocens dives, apud hanc alendi ejus sumptibus filii. *Castrop. Saanch. LL. cit. Laym. l. c. n. 19. Pith. b. 1. n. 63.* Tertia si conjux nocens, seu qui dedit causam divortio, sit fidelis, & alter conjux infidelis, non huic, sed fideli nocenti proles alenda tradi debet in favorem fidei. *Castrop. Sanch. Laym. Pith. LL. cit. juxta quòd hoc ipsum indicatur cit. Amb. his verbis: si minus idoneus est.* Porro extendi non debet hæc dicta *Amb. decisio ad divortium iniquè & contra ordinem juris factum, cum expressè loquatur de divortio legitime factò, & pœnæ extendendæ non sint ultra casum in lege non comprehensum.*

2. Resp. Secundò: Si divortium factum neutrius culpa, v. g. mutuo utriusque consensu: vel utriusque culpâ, v. g. dum unus eorum commisit adulterium, alter de hæresi damnatus est, servandum est jus commune (quòd hoc in puncto nulla alia lege mutatum reperitur) nempe *L. nec filium, c. de patria potest.* quâ statuitur filios minores triennio apud matrem, majores apud patrem ejusque sumptibus alendos, nisi Judex aliud fuerit arbitratus, juxta *L. unic. c. de divortio factò, censent Sanch. d. 10. n. 10. Castrop. n. 6.*

3. Tertio: Divortio factò non tantùm quòd ad thorum & habitationem, sed etiam quòd ad vinculum, nimirum ubi matrimonium contractum cum impedimento dirimente, filii utriusque conjugis impensis alendi. *Arg. c. 2. qui filii sint legit.* idque sive sint minores, sive majores triennio; eò quòd,

R. P. Lew. Jur. Can. Lib. IV.

dum uterque conjux processit bona fide, æquum non sit, unum eorum amplius gravari quàm alterum, & *Lex Cod. statuens minore triennio matris, & majores patris expensis esse alendos, expressè loquatur de conceptis ex legitimo matrimonio.* *Sanch. l. c. n. 11. Castrop. n. 6. citans Surdum de aliment. tit. 1. q. 24. & tit. 7. q. 13. n. 18.*

Quæst. 306. Factò divortio quòd ad thorum & habitationem an & à quo præstanda alimenta uxori.

1. Resp. Primò: Præterea, quæ dicta de præstandis alimentis uxori pendente lite divortii, in foro externo ante sententiam de adulterio uxoris non permittitur vir ei negare alimenta; eò quòd, licet innocens propter adulterium possit nocentem privare omni jure maritali factò divortio per sententiam, cum tamen ea privatio sit pœna, & hæc requirat sententiam, saltem declaratoriam criminis in foro externo, ut Sanch. cum communi. *L. 10. d. 8. n. 13.* non poterit justè alimenta negare.

2. Resp. Secundò: Divortio jam factò non culpâ uxoris, sed viri, etiam si dotem non attulerit, vel illi placuerit potius ali à viro, quàm sibi dotem concedi, deberi illi alimenta præstari, tametsi aliunde habeat, unde vivat, astruit *Castrop. cit. §. 10. n. 1. citatis Farinac. q. 143. §. separatio thori. n. 46. & seq. Matth. de Afflictis. dec. 10. n. 1. & 3. Gutt. de Mat. c. 129. n. 24. & seq.* eò quòd justum sit nihil ei detrahi ex fructibus, quos illa sò matrimonio perceptura erat, dum nuliam in separatione culpam habet.

3. Resp. Tertio: Teneri quoque virum præstare alimenta uxori adulteræ, facta separatione thori, sentit *Jul. Clar. L. §. adulterium. vers. factò autem.* apud *Krimer. in 4. decret. in 1605.* & plures apud *Sanch. L. 10. d. 8. n. 23.* satis probabiliter, ut inquit *Castrop. l. c. §. 6. n. 4.* eò quòd per divortium non desinat esse uxor, maximè dum vir inde occasionem dedit adulterii, ejiciendo illam ex domo, vel crudeliter tractans. Hoc ipsum admittit apud eundem *Rosell. v. divorcium. num. 11. Fabien. q. 11. n. 12.* dum vir eandem rejicit propter adulterium non notorium, non tamen propter notorium, ut *Surdus de alimentis. tit. 1. q. 118. n. 5. & tit. 7. q. 16.* & absolute tanquam verius tenet *Castrop. l. c.* cum *Sanch. n. 25. & seq.* id multis approbante *Gutt. de mat. c. 129. n. 23. Farin. Tom. 4. q. 143. n. 41.* nullam esse obligationem marito præbendi uxori adulteræ alimenta; quia ob adulterium ab omni debito conjugali est absolutus. Quin etiam neque in foro conscientia, neque externo teneri virum subministrare alimenta uxori è domo sua fugienti ob timorem, quem habet, se male tractandam à viro causâ adulterii suspicari; cum vir non teneatur extra domum suam uxorem alere, quando ipse causam recessus non dedit. *Castrop. §. 5. n. 5. citatis Gutt. de mat. c. 128. n. 21. & Farin. l. c. n. 45.*

Quæst. 307. Factò divortio quòd ad thorum, an & qualiter restituenda uxori dos & bona parapherna.

1. Resp. Primò: Dos (quo nomine hic venit omne illud, quòd marito ratione matrimonii ad ejus onera sustinenda datur, vel promittitur sive ab aliquo ascendente, vel intuitu patris, quæ dicitur dos profecticia, sive ex bonis propriis uxoris, vel extranei sine respectu ad patrem, & dicitur dos adventitia) restituenda est

X 2

da est